

Sygn. akt III UK 159/15

POSTANOWIENIE

Dnia 5 maja 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania M. M.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Siedlcach
o prawo do emerytury,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 5 maja 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Lublinie
z dnia 28 kwietnia 2015 r., sygn. akt III AUa 216/15,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2015 r. oddalił apelację wniesioną przez ubezpieczoną M. M. od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 28 stycznia 2015 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Siedlcach z dnia 19 listopada 2013 r., którą organ rentowy odmówił przyznania ubezpieczonej prawa do emerytury, ponieważ nie udowodniła ona 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Ubezpieczona M. M. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 28 kwietnia 2015 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 184 ust. 1

ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z poz. 83 oraz 88, wykazu A, Działu III rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz art. 32 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca podniosła, że skarga jest oczywiście uzasadniona, gdyż Sąd drugiej instancji poprzestał na dokonaniu ustaleń co do stanowiska pracy ubezpieczonej w Z. w T. i rodzaju wykonywania pracy przez ubezpieczoną z pominięciem uciążliwości związanych z warunkami wykonywania tej pracy wpływających na utratę zdolności pracownika. Pomiął przy tym, niezgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach, że praca ubezpieczonej na stanowisku monterki układów elektronicznych odbywała się w tym samych warunkach i na tych samych halach produkcyjnych, na których uprzednio pracowała ona jako lutowacz; była narażona na te same emisje i niekorzystne czynniki, w szczególności opary unoszące się przy cynowaniu oraz lutowaniu.

Ponadto Sąd drugiej instancji nie wziął pod uwagę art. 32 ust. 1a powołanej ustawy i nie uwzględnił, że ubezpieczona korzystała z urlopu macierzyńskiego przed dniem 14 listopada 1991 r., a zatem taki czas niewykonywania przez nią pracy jako lutowacz powinien zostać wliczony do okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do

rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Należy także przypomnieć, że skarga jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437), jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963r, II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód

prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniana skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona w zaprezentowanym wyżej rozumieniu.

Sąd Najwyższy uważa za niezbędne przypomnieć, że art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ustawową zawiera definicję „pracy w szczególnych warunkach”. Zgodnie z tym przepisem, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. W myśl art. 32 ust. 4 powołanej ustawy wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Wykładni pojęcia „przepisy dotychczasowe” dokonał, z kolei, Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 13 lutego 2002 r., III ZP 30/01 (OSNAPiUS 2002, nr 10, poz. 243), wyjaśniając, że „przepisy dotychczasowe”, o których mowa w odesłaniu, to § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, stanowiący, iż okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy; § 4-8a określające wiek emerytalny i okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach pracowników wykonujących prace wyszczególnione w wykazach A i B stanowiących załącznik do rozporządzenia oraz § 9-15 dotyczące wieku emerytalnego i warunków przechodzenia na emeryturę osób zatrudnionych w szczególnym charakterze. Należy też podkreślić, że zgodnie z ugruntowanymi w judykaturze poglądami, praca w szczególnych warunkach to tylko taka praca, która jest wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8

godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy), w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75; z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, OSNP 2010 nr 23-24, poz. 281 oraz dnia 12 kwietnia 2012 r., II UK 233/11, LEX nr 1216852). Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wymienionych w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Dlatego też do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach uprawnia nie każda praca wykonywana w szkodliwym środowisku, ale tylko ta, której rodzaj został wyszczególniony w załączniku do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.

Lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku wyraźnie wskazuje natomiast, że Sąd drugiej instancji w pełni respektował przedstawione wyżej poglądy, a nawet uczynił z nich podstawę do dokonania własnej oceny prawnej ustalonego w sprawie stanu faktycznego.

Nie ma więc racji skarżąca, podnosząc, że nieuwzględnienie przez Sąd drugiej instancji okresu jej pracy na stanowisku monteru układów elektronicznych, mimo że odbywała się ona – jak twierdzi skarżąca – w tych samych szkodliwych warunkach, co poprzednio wykonywana przez nią praca lutowacza, świadczy o naruszeniu, a zwłaszcza kwalifikowanym naruszeniu art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach. Taka sugestia nie jest bowiem uprawniona w szczególności z tej przyczyny, że jak wynika z jednoznacznych ustaleń Sądu drugiej instancji, po przeniesieniu skarżącej na „samodzielne, wyodrębnione na hali produkcyjnej” stanowisko monteru układów elektronicznych, do którego doszło w związku z jej ciążą, zajmowała się ona „cięciem przy pomocy cążków kabli na różne wymiary

oraz ręcznym wyginaniem diod”, a więc z całą pewnością nie wykonywała już czynności, które można by zakwalifikować pod którąś z pozycji wymienionych w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., w szczególności zaś jako prace polegające na lutowaniu płyt, blach i przewodów ołowianych oraz metali nieżelaznych bądź prace przy produkcji kabli (poz. 83 i 88, Działu III, wykazu A). Owe ustalenia faktyczne są zaś wiążące dla Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), co oznacza, że Sąd Najwyższy w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania musiałby uwzględnić je przy rozstrzyganiu zarzutów naruszenia prawa materialnego.

Niezrozumiała jest natomiast dla Sądu Najwyższego ta część uzasadnienia wniosku skarżącej o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania, która ma uzasadniać kwalifikowaną postać naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach. Jeśli bowiem przed urodzeniem dziecka oraz przed rozpoczęciem urlopu macierzyńskiego, a także po jego zakończeniu, skarżąca nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach, to w ogóle nie może być mowy o zaliczeniu okresu tego urlopu do okresu wykonywania takiej pracy i to bez względu na czas, w którym ów urlop był wykorzystywany. Regulacja wspomnianego art. 32 ust. 1a, dodanego przez art. 1 pkt 16 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. zmieniającej ustawę o emeryturach i rentach z dniem 1 lipca 2004 r., nie mogła być zatem w ogóle rozważana w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżąca nie wykazała potrzeby rozpoznania jej skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.